

**DLOUHODOBÁ KONCEPCE ROZVOJE VÝZKUMNÉ ORGANIZACE
VÝZKUMNÉHO ÚSTAVU PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, V. V. I.
na léta 2023–2027**

Předkladatel: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.

Statutární zástupce předkladatele: Ing. Robin Maialeh, Ph.D.

Zřizovatel: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

Datum zpracování: 17. 2. 2023

.....

podpis statutárního zástupce
předkladatele

OBSAH

1. Úvod	2
2. Historie a současnost	3
3. Hlavní a dílčí cíle	5
4. SWOT analýza	8
5. Kvalita a výkon výzkumu	11
5.1 Základní výzkum	11
5.2 Aplikovaný výzkum	12
5.3 Nevýzkumná činnost	15
5.4 Mezinárodní spolupráce	17
5.5 Národní spolupráce	18
5.6 Mobilita	19
6. Výzkumné kapacity, infrastruktura, komunikace	20
6.1 Výzkumné kapacity (HR)	20
6.2 Plán genderové rovnosti	21
6.3 Doktorské studium a stáže	22
6.4 Edukativní, popularizační a jiné aktivity	23
6.5 Infrastruktura, veřejně přístupné infrastruktury	24
6.6 Práce s daty	25
6.7 PR a medializace	26
7. Řízení a finance	27
7.1 Procesy a standardy řízení	27
7.2 Očekávaná institucionální podpora	28
7.3 Další zdroje financování	29

1. ÚVOD

Hlavním posláním Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i., (dále jen „RILSA“) je provádět nezávislý sociálněvědní výzkum, který přispívá k pozitivním změnám ve společnosti. Výsledky tohoto výzkumu jsou předkládány zřizovateli, kterým je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace je Ministerstvem práce a sociálních věcí poskytována Výzkumnému ústavu práce a sociálních věcí jako výzkumné organizaci na základě zhodnocení dosažených výsledků výzkumu. Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace (dále jen „DKRVO“) je zpracována na základě zásad definovaných v Metodice hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „M17+“), která byla schválena usnesením vlády ČR č. 107 ze dne 8. února 2017. Koncepce představuje základní strategický dokument Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i., který určuje směřování výzkumné organizace v období 2023–2027. Předkládaná DKRVO má strukturu navrženou zadavatelem MPSV a je členěna do 7 samostatných kapitol, konkrétně na úvod, historii a současnost, hlavní a dílčí cíle pro nadcházející 5leté období, SWOT analýzu, kvalitu a výkon výzkumu, výzkumné kapacity, infrastrukturu, komunikaci po řízení a finance.

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., předkládá DKRVO jako podklad pro rozhodnutí poskytovatele o poskytnutí institucionální podpory. DKRVO reflektuje potřeby a priority zřizovatele – Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“), obsažené v Koncepci výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva práce a sociálních věcí na léta 2017–2023, s výhledem do roku 2025 (dále jen „Koncepce VaVaI MPSV“), přičemž na tomto základě a na základě aktuálních výzev společnosti formuluje výzkumné oblasti, kterým se bude věnovat po nadcházející pětileté období.

2. HISTORIE A SOUČASNOST

Historická tradice Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí sahá až do začátku 20. století, konkrétně do roku 1919, kdy ministr sociální péče Lev Winter založil Sociální ústav Československé republiky. V r. 1957 byl v rámci Státního úřadu sociálního zabezpečení zřízen Studijní ústav, jehož posláním bylo zajišťovat studium a výzkum v oblasti sociálního zabezpečení. Roku 1961 byl Studijní ústav Státního úřadu sociálního zabezpečení přeměněn na samostatný resortní výzkumný ústav, který byl v roce 1964 přejmenován na Výzkumný ústav sociálního zabezpečení. V roce 1974 byly Výzkumný ústav sociálního zabezpečení a Československý výzkumný ústav práce, od roku 1965 fungující v Bratislavě, sloučeny v novou instituci – Československý výzkumný ústav práce a sociálních věcí se sídlem v Bratislavě a pracovištěm v Praze. Ústav řešil vědeckovýzkumné problémy v oblasti práce, mezd a sociálních věcí, zároveň plnil i funkci odvětvového informačního střediska pro oblast práce a sociálních věcí. Na přelomu let 1990 a 1991 byl ústav přejmenován na Výzkumný ústav práce a sociálních věcí a zaměřoval se především na sociální efekty reformních kroků v ekonomice a aktuální otázky sociální politiky. Usnesením vlády ČSFR č. 516 ze dne 16. 9. 1992 byl Výzkumný ústav práce a sociálních věcí ke dni 30. 9. 1992 zrušen. Ministr práce a sociálních věcí ČR, Ing. Jindřich Vodička, zároveň rozhodl o zřízení Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí jako rozpočtové organizace řízené Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, a to ke dni 15. 9. 1992, přičemž odborné zaměření ústavu zůstalo beze změny. Dodatkem k tomuto rozhodnutí ze dne 23. 12. 1992 se ústav k 1. 1. 1993 změnil z rozpočtové na příspěvkovou organizaci se sídlem v Praze. Na základě rozhodnutí zřizovatele ústavu bylo v úzké spolupráci s Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně ustaveno v roce 2001 výzkumné centrum v Brně, které funguje jako odloučené pracoviště výzkumného ústavu. Na základě zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, se k 1. 1. 2007 stal samostatnou veřejnou výzkumnou institucí zřízenou Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.

V uplynulých letech byl Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., vědeckovýzkumnou organizací s působností na území České republiky, jejímž hlavním cílem bylo přispívat k poznání a k prognózování sociálně-ekonomického rozvoje společnosti a připravovat podklady a doporučení pro orgány státní správy, zejména Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, a to na základě využití jak aplikovaného, tak i základního výzkumu. Vědeckovýzkumná činnost Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí byla zaměřena především na tři tematické oblasti – oblast práce, sociální oblast a oblast rodiny. Vedle vědeckovýzkumné činnosti rozvíjel ústav odborné poradenství, konzultace a informační činnost. Ústav organizoval semináře, konference a vydával odborné publikace a odborný recenzovaný časopis FÓRUM sociální politiky. V současné době výzkumná organizace navazuje na dosavadní tradici výzkumných oblastí, rozvíjí je a více se otevírá možnostem řešení aktuálních a rychle se měnících potřeb společnosti. V průběhu roku 2022 ústav prošel významnou proměnou z hlediska organizační struktury, interních procesů a externí komunikace. Byly zahájeny přípravy pro kompletní re-design organizace a byly podniknuty kroky k rozvoji a navázání nových mezinárodních partnerství a spoluprací.

RILSA úspěšně implementuje strategii HRS4R (The Human Resources Strategy for Researchers) v rámci akčního plánu HR Award připomínkovaného a odsouhlaseného Evropskou komisí. V srpnu

2022 získal ústav od Komise evropský certifikát kvality personálních procesů HR Excellence in Research Award. Mezi hlavní úspěchy uplynulého období patří realizace projektu *Současná česká rodina* podpořeného TA ČR. Projekt je součástí mezinárodního výzkumného programu *Generations and Gender Programme (GGP)*, jenž je součástí významné výzkumné infrastruktury. Mezi úspěchy dále patří realizace unikátního projektu soustředícího se na *Vytvoření systému sběru kvantitativních dat pro vyhodnocování situace Romů v české společnosti* financovaného prostřednictvím Norských fondů či vypracování a nastavení komplexního a vnitřně provázaného informačního, analytického a monitorovacího systému vyhodnocování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) pro veřejné služby zaměstnanosti na jehož financování se podílel ESF. Významnými projekty financovanými z institucionální podpory byly zejména projekty z oblasti rodinné politiky (např. *Zpráva o rodině* či *Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů*), díky kterým byly navrhovány a realizovány legislativní změny a úpravy sociálního systému, dále z oblasti sociálního dialogu (např. *Zkušenosti se zaměstnáváním cizinců ve firmách KZPS ČR v reflexi sociálního dialogu*), jejichž výstupy nacházejí uplatnění nejen v českém, ale také mezinárodním prostředí, a v neposlední řadě z oblasti trhu práce a zaměstnanosti (např. *Predikce trhu práce – Kompas* či *Komplexní řešení dopadů procesů digitalizace a automatizace na trh práce a konsekvence do oblasti sociální a do vzdělávání*), jejichž prostřednictvím byly vytvářeny nové nástroje pro řešení politiky zaměstnanosti.

3. HLAVNÍ A DÍLČÍ CÍLE

Z probíhajících a nadcházejících celospolečenských změn pro českou společnost vyplývají nové výzvy, kterým bude v budoucnu čelit. Jedná se především o zvyšující se tlaky na odolnost ekonomiky (zejména v kontextu ekonomických recesí), o dynamiku trhu práce, stárnutí populace a jeho důsledky pro sociální systémy, o proměny rodinného chování, nárůst pracovní migrace, ekonomickou nerovnost a s tím související narůstající diferenciaci společnosti. Posláním instituce je prostřednictvím realizovaného výzkumu přispívat k řešení soudobých výzev.

S ohledem na výše uvedené výzvy je možné formulovat hlavní principy fungování výzkumné instituce a následně v jednotlivých segmentech specifikovat výzkumné cíle na léta 2023–2027.

Hlavními principy a z nich vyplývající cíle:

DLOUHODOBOST a KONTINUITA

HC1: Dlouhodobé sledování klíčových témat společnosti s důrazem na oblast rodinné politiky, veřejné a sociální politiky, zaměstnanosti a trhu práce a makroekonomické souvislosti;

HC1 je plánován naplnit v prvé řadě skrze iniciaci a podporu tvorby dlouhodobých výzkumných záměrů a výzkumných projektů směřujících k potřebám zřizovatele, dále skrze razantního zvýšení podílu realizace projektů v tzv. autonomním výzkumu. V neposlední řadě je plánováno cíl naplnit skrze zvýšení podílu zástupců organizace v mezinárodních výzkumných platformách a skrze zintenzivnění spolupráce s významnými a dlouhodobými partnery organizace.

REFLEXE a FLEXIBILITA

HC2: Poskytovat reflexi současných opatření realizovaných ve specifikovaných tématech a nabízet doporučení pro zlepšení;

HC2 je plánován naplnit prostřednictvím zintenzivnění spolupráce se zřizovatelem a s dalšími orgány státní správy ve směru k reflexi a evaluaci stávajících opatření, popřípadě nástrojů či postupů. Zaujmout proaktivní přístup ve vyhledávání opatření a nástrojů orgánů státní správy s potřebou evaluace, ale také vytvořit prostor výzkumným pracovníkům k možnému řešení urgentních požadavků zřizovatele.

INOVACE

HC3: Na základě spolupráce s partnery z akademické a privátní sféry, aplikací nových metod a na základě základního výzkumu vytvářet možné alternativy systému a predikce vývoje změn společnosti;

V nadcházejícím období je plánováno vytvořit prostor výzkumným pracovníkům, který by umožnil tvorbu inovací v oblasti společenskovedního výzkumu. Těžiště pro naplnění HC3 spočívá v rozšíření a diverzifikaci sítě partnerů z aplikační a akademické sféry. Cíl bude též naplňován prostřednictvím většího prostoru pro realizaci základního výzkumu.

TRANSPARENTNOST, OTEVŘENOST a DISEMINACE

HC4: Podpora a zintenzivnění diseminace výsledků z výzkumu, transfer poznatků, open science a open access, vč. otevírání veřejné diskuze nad palčivými problémy společnosti identifikovanými prostřednictvím výzkumu;

HC4 je plánován naplnit prostřednictvím rozvoje PR aktivit organizace, prostřednictvím uplatňování přístupů zdůrazňující open access a open science a prostřednictvím naplňování zásad HR Award. Dále bude cíl naplňován prostřednictvím zvýšení transferu a diseminace poznatků ve směru k široké veřejnosti, k orgánům státní správy a k odborné veřejnosti skrze pořádání vzdělávacích, osvětových a PR aktivit, ale též skrze vzdělávací a poradenskou činnost pracovníků instituce.

STABILITA

HC5: Zajištění stability organizace, a to jak po stránce výzkumné, finanční, personální i procesní.

HC5 je plánován naplnit skrze vytvoření kapacit pro přípravu, podání a řešení projektů financovaných z externích zdrojů. Dále je plánováno tento cíl naplnit prostřednictvím zavedení jednotného a transparentního systému řízení projektů a dále prostřednictvím plnění akčního plánu HR Award.

V oblasti **výzkumu** bude kladen důraz na dlouhodobé sledování klíčových oblastí (tj. Rodinná politika, Veřejná a sociální politika, Trh práce a Makroekonomika) prostřednictvím realizace výzkumných projektů s jasným důrazem na zvyšování kvality konečných výstupů. Specifickým cílem v oblasti výzkumu pro nadcházející období je posílení základního výzkumu, zajištění kontinuity poznání skrze posílení realizace dlouhodobých výzkumných projektů; posílení mezinárodní spolupráce; diverzifikace financování projektů, zajištění větší flexibility pracovních podmínek výzkumných pracovníků a posílení evidence-based politiky zřizovatele instituce a posílení využívání vysoce specializovaných výzkumných metod. Neopomenutelnou součástí priorit instituce je sledování aktuálních výzev společnosti, kupříkladu Průmyslu 4.0, environmentální otázky, proměny rodiny či otázky demografie společnosti.

Cílem pro nadcházející období v **personální oblasti** je zvýšit podíl kvalitních výzkumných pracovníků v instituci, rozvinout mezinárodní spolupráci umožňující větší participaci výzkumníků instituce na velkých výzkumných projektech s mezinárodním přesahem, naplnit implementační fázi HR Excellence, vytvořit bilingvní prostředí v instituci, nadále umožňovat v maximální míře zapojení matek na rodičovské dovolené a osob v důchodovém věku, udržet vysokou míru flexibility výkonu práce z jiného místa, udržet vysokou genderovou rovnost a zvýšit počet zapojení doktorandů a post-doktorandů na výzkumných projektech instituce.

Dílčím cílem v personální oblasti je zapojení instituce do mezinárodní sítě výzkumných institucí nabízející doktorandům a post-doktorandům pracovní příležitost, vytvořit prostředí umožňující výjezd pracovníkům instituce na studijní a výzkumné pobyty na zahraniční výzkumné instituce a podpora dalšího vzdělávání pracovníků instituce.

V nadcházejícím období je primárním cílem instituce zajistit **stabilní a predikovatelný rozpočet** a rozvinout vícezdrojové financování. Součástí toho je nezbytné podpořit realizaci výzkumných projektů financovaných z jiných zdrojů (např. programy EU, EK, V4, TA ČR, GA ČR atd.), vč. podpory v zajištění smluvního výzkumu.

V souvislosti s oblastí řízení bude pokračovat revize stávajících interních procesů v organizaci. Zároveň s ohledem na ocenění HR Excellence budou realizovány aktivity směřující k dalším fázím HR Award. Od 1. 1. 2024 jsou připraveny projekty: Formalizace školení pro vedoucí pracovníky „role manažera“ a Školení zaměstnanců a zaměstnankyň pro oblast praxe projektového řízení. Implementace změn interních procesů v organizaci bude sledována s pomocí nově vyvinuté sady indikátorů v rámci připravovaného systému kontroly udržitelné strategie HRS4R v RILSA. Předpokládá se využití vnitřního auditu a uplatnění zkušeností s probíhajícími procesy implementace jednotlivých úkolů HRS4R.

4. SWOT ANALÝZA

Silné stránky:

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (dále také „RILSA“) je veřejnou výzkumnou institucí, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Status veřejné instituce skýtá výzkumné organizaci ze zákona značný stupeň nezávislosti a samosprávnou pozici s dobrými předpoklady pro nezávislý výzkum a zapojení výzkumných pracovníků do správy organizace.

RILSA je stabilní institucí s tradicí sahající do roku 1919. Stabilita je posílena pravidelnou spoluprací se zřizovatelem instituce. Dlouhodobý a úzký vztah se zřizovatelem zvyšuje prestiž instituce a dopad jejích výstupů do veřejných politik státu.

RILSA má dlouhodobě vybudované vazby založené na spolupráci s národními a mezinárodními organizacemi a aktéry působícími v sociální politice.

RILSA disponuje vedoucími pracovníky s dlouhodobými osobními zkušenostmi ve výzkumu doma i v zahraničí.

RILSA poskytuje výzkumníkům kvalitní pracovní prostředí, příjemné zázemí a moderní technické vybavení s možností využít podpůrných služeb pro výzkum.

Pracovní podmínky výzkumných pracovníků, včetně výzkumných pracovníků se zdravotním postižením, jsou ze strany zaměstnavatele nastaveny dostatečně pružně s ohledem na vykonávané role zaměstnanců a zaměstnankyň.

RILSA umožňuje výzkumným pracovníkům, v případě jejich potřeby, sladit výkon pracovních a rodinných povinností, věnovat čas na osobní rozvoj kariéry. Zaměstnanci a zaměstnankyně mají možnost flexibilní pracovní doby, práce na částečný úvazek, výkon práce z domova či využít v případě potřeby pět dní „sick days“.

V RILSA je zajištěna rovnost příležitostí pro všechny zaměstnance, zaměstnankyně a uchazeče o zaměstnání.

Výzkumní pracovníci ústavu se aktivně účastní rozhodovacích procesů v organizaci prostřednictvím volených orgánů RILSA a různých ad hoc pracovních skupin.

RILSA poskytuje výzkumným pracovníkům vynikající prostředí pro rozšiřování hranic lidského poznání a uplatňování svobody myšlení v rámci hranic etických zásad a postupů.

Slabé stránky:

RILSA má rezervy v tvorbě vysoce hodnocených vědeckých výstupů v zahraničních časopisech a přístupnějších formátů výstupů jako policy brief a policy papers.

Jednotlivá výzkumná oddělení mají různou úroveň odbornosti a kvality výstupů ve svém oboru. Totéž se týká samotných výzkumných pracovníků.

Monitoring zpětné vazby týkající se dopadů výstupů organizace není formalizován a jeho provádění není dosud konzistentní.

Výzkumní pracovníci aktuálně nejsou kategorizováni podle pravidel „kariérní úrovně vědeckých pracovníků (R1-R4) Frascati, OECD, 2002“. Přejít na mezinárodně srovnatelné kategorie by vytvořil předpoklad k internacionalizaci instituce s ohledem na práci s lidskými zdroji.

V RILSA v současnosti neexistují interní formalizované postupy pro řešení stížností a odvolání pracovníků. Pozice ombudsmana není zřízena.

Není formalizován systém vzdělávání vedoucích pracovníků s ohledem na jejich manažerské povinnosti a dovednosti.

Strategie komunikace a všech souvisejících činností pro publikování vědeckých výstupů dosud nevyužívá všechny dostupné možnosti, není dostatečně strukturovaná s ohledem na jednotlivé cílové skupiny.

Příprava materiálů pro propagaci instituce a vědeckých výstupů není plně profesionální a má kolísavou kvalitu. Obdobně je tomu s úrovní přípravy a zajištěním eventů a komunikací s partnerskými organizacemi.

Úroveň popularizace vědeckých výstupů na sociálních sítích je dosud slabá, nevyužívá všechny dostupné kanály, není vedena soustavně, koncepčně a s potřebným přizpůsobením obsahu konkrétnímu nástroji komunikace.

Časopis FÓRUM sociální politiky není zařazen do databáze SCOPUS a jeho koncept neodpovídá trendu „open access“. Náklady na tisk a distribuci postupně rostou a zároveň klesá počet předplatitelů.

Příležitosti:

Posílení mezinárodní spolupráce.

Plná internacionalizace s ohledem na získávání lidských zdrojů i rozvoj mobility stávajících lidských zdrojů v souvislosti se získáním ocenění HR Excellence in Research a využitím sítě EUROAXESS představuje významnou příležitost k dalšímu zvýšení kvality výstupů instituce.

Posílení spolupráce se stávajícími zahraničními partnery a získání nových zahraničních partnerů představuje jednu z příležitostí k získání přístupu k dalším finančním zdrojům.

Posílení publikačních aktivit v mezinárodním prostředí představuje příležitost z hlediska konkurenčního tlaku i sledování nejnovějších trendů ve světě.

Internationalizace instituce a větší provázanost s akademickým prostředím představuje výzvu ale i příležitost při rozvoji kultury v organizaci odpovídající mezinárodním standardům.

Koncepční rozvoj využití sociálních médií představuje velkou příležitost ke zvýšení povědomí o instituci v mediálním prostoru a u veřejnosti.

Posílení doktorandských a postdoktorandských pozic – RILSA je výzkumným pracovištěm, které skýtá v České republice unikátní příležitost pro spolupráci s akademickým prostředím a rozvoj výzkumné kariéry doktorandů a post-doktorandů v oblasti sociálních věd a nadstandardní pracovní podmínky.

Příležitost představuje získání dalších finančních prostředků na vzdělávání a související procesy v instituci. Směrnice „Kariéra zaměstnanců“ (pozn. při používání termínu zaměstnanec je myšleno jak zaměstnanců, tak zaměstnankyň) kvalitně upravuje možnosti vzdělávání zaměstnanců, vymezuje standardizované postupy, stanovuje opatření a nástroje osobního a profesního rozvoje zaměstnanců, jejich kompetencí a zvyšování motivace, pravidelné posuzování a hodnocení na úrovni systému a procesů v organizaci.

Rozvoj nevýzkumných činností: časopis FORUM sociální politiky, knihovna, pořádání popularizačních akcí.

Dlouhodobě budované expertní znalosti v řadě oblastí využitelné jak pro potřeby státní správy, veřejného sektoru tak pro poradenství u privátních subjektů.

Robustní a průběžně inovovaná technická infrastruktura, včetně zajištění podpory výzkumným týmům.

Hrozby:

Závislost na IP jako dominantním zdroji financí, což může omezovat potenciální ambice na poli základního a autonomního výzkumu.

Přestože nastavená pravidla předpokládají využití IP na svobodnou vědecko-výzkumnou činnost, dosavadní praxe vedla k řešení projektů na základě potřeb jednotlivých útvarů ministerstva, v rámci kterých nemůže RILSA plnohodnotně ovlivnit typ výsledků. To může mít negativní vliv na vědeckou kvalitu výstupů.

Způsob zadávání výzkumných potřeb ze strany MPSV vede k enormnímu vyčerpání personálních kapacit RILSA při rozpracování velkého množství projektů požadovaných jednotlivými odbory, které však nemusejí mít od vedení MPSV podporu. Skutečně zadané projekty jsou pak v některých případech formulovány v neúměrně krátkém čase, což se odrazilo na jejich kvalitě.

Absence prostředků alokovaných do „další činnosti“ vytváří tlak na zahrnutí nevýzkumných potřeb MPSV do projektů řešených v rámci IP. Řešení úkolů nevýzkumné povahy pro potřeby MPSV a jejich zahrnutí do projektů financovaných z IP vede ke snížení finančních a personálních kapacit pro realizaci excelentního výzkumu. Méně kvalitní výsledky výzkumu klasifikované podle Metodiky 17+, pro MPSV jakkoli užitečné, vedou k horšímu hodnocení instituce, na jehož základě může dojít ke snížení výše IP.

5. KVALITA A VÝKON VÝZKUMU

5.1 Základní výzkum¹

Základní výzkum ve stanovených výzkumných oblastech

Popis za výzkumné oblasti

Výzkum **v oblasti zaměstnanosti a trhu práce** se zaměří na řešení problematiky trhu práce v kontextu jeho vývojových trendů; na oblast zaměstnanosti, nezaměstnanosti a postavení specifických sociálních a profesních skupin na trhu práce. Dále se výzkum zaměří na vyhodnocování nastavení, realizaci a účinnost opatření aktivní politiky zaměstnanosti a služeb zaměstnanosti. Nedílnou součástí bude i výzkum soustředící se na institucionální aspekty trhu práce.

Výzkumné aktivity realizované v **oblasti veřejné a sociální politiky** se plánují primárně soustředit na témata mezd, příjmů, dávek, důchodů. Opomenuty nezůstanou ani dopady na sociální strukturu společnosti, zejména v kontextu chudoby, sociálního vyloučení, migrace, sociální práce a sociálních služeb. Samostatným tématem bude sociální dialog, jako platforma, na které dochází k řadě rozhodnutí ovlivňujících či přímo formujících sociální politiku. Prováděný výzkum z metodologického hlediska bude pokrývat celou šíři přístupů k veřejné politice, a to v rámci jejího nastavování, monitoringu až po evaluace.

Výzkumná **oblast rodinné politiky** bude komplexně pokrývat téma rodiny, tedy mapovat, analyzovat a vyhodnocovat oblast rodinné politiky v českém i v mezinárodním kontextu. Kromě specifických sociodemografických či socioekonomických aspektů rodin bude kladen důraz na souvislosti s aktuálně prováděnými politikami, zejména v kontextu změn dávkového, daňového, ale například i pracovněprávního systému. Specifická pozornost bude věnována i sociálně právní ochraně dětí a náhradní rodinné péči.

Makroekonomické souvislosti v sociální oblasti jsou zaměřeny na empirickou i teoretickou analýzu makroekonomických veličin na národní i mezinárodní úrovni. Významným prvkem je pak zaměření se na souvislosti mezi makroekonomickými veličinami a jejich vlivem na společenskou oblast. Součástí výzkumu bude přirozeně i vyhodnocování dopadů fiskální a monetární politiky v odlišných fázích hospodářského cyklu na různé společenské skupiny.

Současný stav

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí se v uplynulém období v zásadě věnoval téměř výlučně aplikovanému výzkumu. To odpovídá primárnímu poslání instituce, očekávání zřizovatele, praktikovanému způsobu přípravy plánu výzkumných témat formulovaných zřizovatelem s odpovídající formou výstupů výzkumných aktivit. Tato skutečnost měla a má negativní dopad do pravidelného hodnocení RILSA, které v uplynulých pěti letech naopak akcentovalo akademičtější úroveň výstupů. Nová strategie RILSA zaměřená v souladu s trendem společenskovedního výzkumu na kvalitu publikační činnosti bude realizována v následujícím pětiletém období.

¹ Výzkumné oblasti v bodech 5.1 a 5.2 vyplňte dle definované předlohy v rámečcích. Další výzkumnou oblast přidáte kliknutím na v pravém dolním rohu rámečku.

Cíle

V rámci stanovených hlavních cílů organizace je pro nadcházející pětileté období úkolem posílit základní výzkum a rozvoj inovativního potenciálu organizace a jejích zaměstnanců, který napomůže k řešení aktuálních otázek společnosti.

Vedle aplikovaného výzkumu bude proto RILSA v nadcházejícím pětiletém období nově provádět nezávislý základní výzkum a veřejně šířit publikační výsledky a předávat výsledky ze své činnosti.

Ukazatele

V období 2023–2027 bude v každém roce podán alespoň jeden návrh projektu k externímu financování v oblasti základního výzkumu (např. GAČR, autonomní výzkum).

V období 2023–2027 budou v každém roce podány do recenzního řízení alespoň 3 výstupy Jimp/Jsc vztahujících se k základnímu výzkumu.

V období 2023–2027 bude řešeno alespoň 5 projektů základního výzkumu.

5.2 Aplikovaný výzkum

Výzkumná oblast č. 1 – Oblast zaměstnanosti a trhu práce

Popis výzkumné oblasti

Výzkum **v oblasti zaměstnanosti a trhu práce** se zaměří na řešení problematiky trhu práce v kontextu jeho vývojových trendů; na oblast zaměstnanosti, nezaměstnanosti a postavení specifických sociálních a profesních skupin na trhu práce. Dále se výzkum zaměří na vyhodnocování nastavení, realizace a účinnosti opatření aktivní politiky zaměstnanosti a služeb zaměstnanosti. Nedílnou součástí bude i výzkum soustředící se na institucionální aspekty trhu práce.

Současný stav

V rámci uplynulého období byla pozornost věnována k výzkumným okruhům v oblasti zaměstnanosti a trhu práce. V této oblasti byla činnost převážně věnována dlouhodobému sledování a hodnocení procesu utváření ceny práce, kontinuálnímu studiu faktorů a sociálně-ekonomických souvislostí procesu utváření ceny práce, hodnocení složitosti, odpovědnosti a namáhavosti prací, pohybu přímých a vedlejších nákladů práce, vývoji výdělků a jejich diferenciaci, příjmů a výdajů obyvatelstva, resp. vybraných sociálních skupin.

Dále byla věnována pozornost dlouhodobému sledování a hodnocení vývojových trendů a účinnosti přijímaných opatření politiky zaměstnanosti a ve veřejných službách zaměstnanosti. V neposlední řadě se výzkum zaměřoval na tvorbu predikcí vývoje trhu práce, na základě kterých bylo možno stanovit očekávané kvalifikační potřeby.

Cíle

Směřování výzkumné oblasti pro nadcházející období je postaveno na zintenzivnění vědecké činnosti v aktuálních otázkách zaměstnanosti a trhu práce a na posílení aplikačního dopadu tvořených výstupů.

Ukazatele

V období 2023–2027 bude podáno alespoň 5 projektů s externím financováním aplikovaného výzkumu v oblasti trhu práce.

V období 2023–2027 bude podáno alespoň 10 výstupů Jimp nebo Jsc.

Každý rok budou vypracovány alespoň 2 policy briefs.

Výzkumná oblast č. 2 – Oblast veřejné a sociální politiky

Popis výzkumné oblasti

Výzkumná oblast a aktivity realizované v této oblasti se plánuje primárně soustředit na témata mezd, příjmů, dávek, důchodů a opomenuty nezůstanou ani oblasti dopadů na sociální struktury společnosti, zejména v kontextu chudoby, sociálního vyloučení, migrace, sociální práce a sociálních služeb. Samostatným tématem bude sociální dialog jako platforma, na které dochází k řadě rozhodnutí ovlivňujících či přímo formujících sociální politiku. Prováděný výzkum z metodologického hlediska bude pokrývat celou šíři přístupů k veřejné politice, a to v rámci jejího nastavování, provádění, monitoringu až po evaluace.

Současný stav

V uplynulém období bylo navazováno na dlouhodobé monitorování otázek sociální diferenciaci, sociálního vyloučení a chudoby, přičemž těžiště výzkumné činnosti bylo položeno na hodnocení vybraných oblastí politik jako jsou dávkové sociální systémy, politika zaměstnanosti, sociální služby, sociální bydlení, dále oblast monitorování procesů migrace a politik integrace cizinců na trhu práce a ve společnosti. Hlavním úkolem byl rozbor jejich socioekonomických souvislostí se specifikací zásadních dopadů na českou společnost, oblast sociálních a ekonomických důsledků stárnutí populace na sociální systémy, včetně otázek připravenosti naší společnosti na řešení těchto důsledků zejména v oblastech důchodového a nemocenského pojištění a dlouhodobé sociálně zdravotní péče. V monitorování vývoje sociálního dialogu a pracovních podmínek bylo dosaženo cíle posouzení stávajících kapacit a identifikace rozvojových bariér jak u jednotlivých sociálních partnerů, tak v sociálním dialogu jako celku, a to vč. mapování jednotlivých aspektů pracovních podmínek (pracovní doba, organizace práce, flexibilní a tzv. prekérní formy zaměstnávání, zdravotní dopady nepříznivých pracovních podmínek apod.).

Cíle

Směřování výzkumné oblasti pro nadcházející období je postaveno na zintenzivnění vědecké činnosti v aktuálních otázkách veřejné a sociální politiky a posílení aplikačního dopadu tvořených výstupů ve smyslu využitelnosti státní správou, samosprávou a dalšími relevantními aktéry.

Ukazatele

V období 2023–2027 bude podáno alespoň 10 projektů s externím financováním aplikovaného výzkumu.

V období 2023–2027 bude podáno alespoň 12 výstupů Jimp nebo Jsc.

Každý rok budou vypracovány alespoň 4 policy briefs.

Výzkumná oblast č. 3 – Oblast rodinné politiky

Popis výzkumné oblasti

Výzkumná **oblast rodinné politiky** bude pokrývat téma rodiny a mapovat, analyzovat a vyhodnocovat komplexní rodinné politiky v českém i v mezinárodním kontextu. Kromě specifických sociodemografických či socioekonomických aspektů rodin bude kladen důraz na souvislosti s aktuálně prováděnými politikami, zejména v kontextu změn dávkového, daňového, ale například i pracovněprávního systému. Výzkumná pozornost bude věnována i sociálně právní ochraně dětí a náhradní rodinné péči.

Současný stav

Do současné doby se výzkum v oblasti rodinné politiky soustředil na dlouhodobé sledování proměn české rodiny v kontextu demografických a sociálních trendů, na hodnocení možností rodinné politiky v návaznosti na další veřejné politiky čelit novým sociálním rizikům, přičemž v průběhu toho byly propojovány různé přístupy ke zkoumání rodin, mj. z hlediska sladování rodinných a profesních rolí, z hlediska potřeb jednotlivých členů rodin v různých fázích rodinného a životního cyklu a v různých formách rodin, z hlediska vztahu finančních a nefinančních forem společenské podpory.

Cíle

Směřování výzkumné oblasti pro nadcházející období je postaveno na zintenzivnění vědecké činnosti v aktuálních otázkách rodinné politiky a posílení aplikačního dopadu tvořených výstupů.

Ukazatele

V období 2023–2027 budou podány alespoň 4 projekty s externím financováním aplikovaného výzkumu v oblasti rodinné politiky.

V období 2023–2027 bude podáno alespoň 10 výstupů Jimp nebo Jsc.

Každý rok budou vypracovány alespoň 2 policy briefs.

Výzkumná oblast č. 4 – Oblast makroekonomické souvislosti v sociální oblasti

Současný stav

V současné době se tato oblast v instituci etabluje. Navazuje však na již v minulosti rozvinuté hodnocení trendů v rozvoji kapacity veřejné správy a vládnutí. Zde se pozornost soustředila na sledování sociální politiky, zejm. probíhajících institucionálních a regulačních změn v systému veřejné správy, hodnocení jejich dynamiky a účelnosti. Výraznou výzkumnou aktivitou v této oblasti byly i širokospektrální otázky sociální práce a občanské společnosti. V roce 2022 byli přijati zaměstnanci a zaměstnankyně, jejichž výzkumný zájem byl soustředěn na tyto tematické oblasti.

Cíle

Směřování výzkumné oblasti pro nadcházející období zahrnuje zintenzivnění vědecké činnosti v aktuálních otázkách společnosti vyžadující makroekonomické a vysoce specializované výzkumné metody a posílení aplikačního dopadu vytvořených výstupů.

Ukazatele

V období 2023–2027 budou podány alespoň 3 projekty s externím financováním aplikovaného výzkumu.

V období 2023–2027 bude podáno alespoň 10 výstupů Jimp nebo Jsc.

Každý rok bude vypracován alespoň 1 policy brief.

5.3 Nevýzkumná činnost

Současný stav

Vedle výzkumné činnosti se v uplynulém období RILSA věnoval také zajištění provozu knihovny pro odbornou veřejnost. Tato knihovna plní dlouhodobě úlohu střediska vědeckých informací pro oblast práce a sociálních věcí. V rámci své činnosti knihovna shromažďovala, zpracovávala a zpřístupnila informace tematicky zaměřené na problematiku práce a zaměstnanosti, sociální politiky a sociální ochrany, rodiny, migrace a integrace cizinců a další příbuzné oblasti a průřezové vědní obory a dále poskytovala komplexní knihovnické a informační služby (především výpůjční, rešeršní a referenční služby).

Uživateli knihovny a souvisejících služeb byli zejména odborní a výzkumní pracovníci, pracovníci státní správy a samosprávy (včetně zaměstnanců a zaměstnankyň MPSV), veřejného sektoru, studenti, pedagogičtí pracovníci a pracovníci médií.

Značný zájem o historicky cenné prameny vyvolával potřebu usnadnit uživatelům přístup k těmto dokumentům a celkově zvýšit informovanost o nich. Byl vytvořen Zlatý fond české sociální

politiky. Tento fond obsahuje významná díla odrážející historický vývoj české, popř. československé sociální politiky. Byla vytvořena samostatná databáze, která obsahuje bibliografické záznamy významných, historicky cenných monografií, odborných periodik a dalších dokumentů z oblasti sociální politiky.

Součástí podpůrné infrastruktury ústavu byl datový archiv sloužící k archivaci nakoupených administrativních databází a dat pocházejících z terénních šetření financovaných ústavem. Datové soubory včetně potřebné dokumentace sloužily k dalšímu sekundárnímu využití zejména pracovníkům ústavu. V uplynulých letech byla většina datových souborů předána do datového archivu Sociologického ústavu AV ČR.

Po celé hodnocené období RILSA vydával časopis FÓRUM sociální politiky. Časopis v uplynulém období vycházel s dvouměsíční periodicitou, v nákladu 300 ks (140 ks pro volnou distribuci a 160 ks pro předplatitele), obvykle o rozsahu cca 40 tiskových stran formátu A4. Po obsahové stránce je časopis věnován sociální problematice v širokém pojetí, tj. sociální politice, sociálnímu zabezpečení, sociálnímu pojištění, státní sociální podpoře, sociální pomoci, sociálním službám, rodinné politice, trhu práce, industriálním vztahům, pracovním podmínkám, příjmům a mzdám a příbuzné tematice. V recenzované části časopisu, která má převážně teoretický charakter, byly publikovány především příspěvky čerpající z výsledků výzkumné činnosti, teoretické články, úvahy a analýzy, popř. články zaměřené na záměry a filozofii připravovaných legislativních změn. Obsah nerecenzované části tvořily informace o dění v oblasti sociální politiky u nás i v zemích Evropské unie, polemicky zaměřené příspěvky, statistiky a analýzy, příspěvky přinášející poznatky z praxe, výtahy z článků publikovaných v zahraničních časopisech, recenze knih, výběr z přírůstků knihovny a další informace.

Časopis byl a stále je řízen šéfredaktorem a redakční radou složenou jak z externích členů, tak ze zaměstnanců a zaměstnankyň ústavu. Na základě výsledků recenzního řízení rada rozhodovala o zařazení příspěvků do recenzované části časopisu. Časopis je zařazen Radou pro výzkum, vývoj a inovace do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR, a do databáze ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities and Social Sciences).

Cíle

Zvýšit úroveň vydávaného časopisu FÓRUM sociální politiky prostřednictvím zařazení do databáze SCOPUS, přechod do online formy vydávání časopisu, zařazení mezi časopisy s plným open access a změna vizuálního stylu časopisu. Dílčím cílem je poté podpora informovanosti o časopise.

Ve vztahu ke knihovně je cílem zvýšení informovanosti o poskytovaných službách a v knihovním fondu zařazených publikací.

Ukazatele

Časopis FÓRUM sociální politiky bude nejpozději v roce 2027 zařazen do databáze SCOPUS.

Nejpozději do konce roku 2025 budou mít všechny výstupy za poslední dva roky trvale přidělený odkaz DOI.

V roce 2026 bude časopis vydáván ve formě open access.

5.4 Mezinárodní spolupráce²

Současný stav

V uplynulých letech RILSA spolupracovala a navazovala partnerství s řadou výzkumných institucí, vysokých škol, profesních a odborných organizací ze zahraničí. Tato spolupráce probíhala jak v rovině spolupráce na výzkumných projektech, tak v rovině podpory začínajícím badatelům a odborným pracovníkům ze zahraničí, ale také v rovině zapojení zahraničních výzkumníků do organizace. V uplynulých letech se podíl zahraničních odborných pracovníků v instituci zvýšil, čímž se postupně vytvářely větší podmínky pro kooperaci s dalšími zahraničními pracovníky. Jsme hrdí na dvě desetiletí probíhající spolupráci s agenturou Evropské komise EUROFOUND, kde je ústav aktivním členem celoevropské sítě korespondentů této organizace. Zdrojem zahraničních kontaktů a spolupráce bylo členství v řadě dalších zahraničních institucí, případně smlouvy s těmito institucemi: European Institute of Social Security (EISS), ESA – European Sociological Association, ISA – International Sociological Association, IUSSP – International Union for the Scientific Study of Population, ESPN – European Social Policy Research Network.

V uplynulém období RILSA rovněž participovala na projektech s mezinárodní účastí. Z posledních let lze jako příklady uvést:

- projekt ve spolupráci s Mezinárodní organizací práce (ILO), například projekt Enhancing social partners' and social dialogue's roles and capacity in the new world of work in Czech Republic;
- dále spolupráci s Austrian Agency for International Cooperation in Education and Research, legal representative of the National Agency for Erasmus+ Education ÖSB, GmbH, i-smART Trust, Lichtenštejnsko, bbb Büro für berufliche Bildungsplanung, Německo na společném projektu Guidance for Individual Vocations in Europe (GIVE);
- spolupráci s Hulla & Co. Human Dynamics KG, Rakousko, European Projects Management Ltd., Lotyšsko, Makro Yönetim Geliştirme Danışmanlık Limited Şirketi, Turecko na společném projektu Technical Assistance for Improving Job and Vocational Counselling Services (referenční číslo: EuropeAid/140128/IH/SER/TR), z programu IPA;
- spolupráci na celoevropské síti observatoří European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (EUROFOUND);
- spolupráce s Evropskou komisí a poradenskou firmou ICF SA na projektu Control and prevention of undeclared work in complex chains of economic activity.

Cíle

Prioritou rozvoje nadcházejícího období je posílení a rozvoj mezinárodní spolupráce prostřednictvím které bude zvyšován dopad výzkumných zjištění a výzkumné aktivity a následná zjištění budou zasazena do mezinárodního kontextu. Zároveň dojde k posílení mezinárodní spolupráce a posílení postavení českého výzkumu v zahraničí.

² Tematické oblasti v bodech 5.3 až 7.3 vyplňte dle definované předlohy v rámečcích.

Hlavním cílem je internacionalizace instituce, což představuje zapojení instituce do strategické mezinárodní spolupráce, partnerství a budování zahraničních kapacit a zapojení pracovníků instituce jako aktivních členů mezinárodních organizací a konsorcií sdružujících výzkumné organizace.

V této souvislosti je dílčím cílem pro nadcházející pětileté období zajistit, aby všichni pracovníci instituce byli vybaveni globálními kompetencemi.

Ukazatele

Alespoň 3 aktivní účasti na mezinárodních konferencích ročně.

Každý rok bude publikována alespoň jedna publikace, která bude výsledkem spolupráce mezinárodního výzkumného týmu.

Každý rok bude podán minimálně jeden projekt, jehož financování je mimo rozpočet ČR.

Na konci sledovaného období bude téma internacionalizace zahrnuto do všech klíčových národních a institucionálních strategií.

5.5 Národní spolupráce

Současný stav

V uplynulém období byla pozornost v kontextu národní spolupráce soustředěna primárně na spolupráci s veřejným sektorem, zejména na spolupráci s ministerstvy (zejména Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem financí či Ministerstvem pro místní rozvoj), kraji (zejména Hlavní město Praha, Jihomoravský kraj či Liberecký kraj) a obcemi (zejména s obcemi s rozšířenou působností). Dále probíhala intenzivní spolupráce s akademickou sférou (zejména s Masarykovou univerzitou, Karlovou univerzitou, Jihočeskou univerzitou či Slezskou univerzitou v Opavě), a to jak v rovině spolupráce na pedagogické činnosti, tak v rovině spolupráce nad projekty. V obdobném duchu probíhala intenzivní spolupráce se sociálními partnery, zejména s Asociací samostatných odborů ČR, Konfederací zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR, Hospodářskou komorou ČR, se Svazem průmyslu a dopravy, s Asociací malých a středních podniků či se Zemědělským svazem a neziskovými organizacemi. Neopomenutelnou součástí intenzivní spolupráce byla spolupráce na projektech s Úřadem práce, se Státním úřadem inspekce práce a se Správou uprchlíckých zařízení. Dílčí spolupráce probíhala i se soukromým sektorem.

Cíle

Hlavním cílem v oblasti národní spolupráce je zintenzivnění spolupráce mezi všemi stakeholdery vstupujícími do stanovených výzkumných oblastí. Jedná se o větší intenzitu spolupráce mezi RILSA a aplikační sférou, a to jak v soukromém, tak neziskovém sektoru. Důraz bude kladen na posílení spolupráce s firmami, asociacemi, neziskovými organizacemi, organizacemi veřejného

sektoru, s ministerstvy, kraji a obcemi. Prioritou je ovšem dále rozvíjet spolupráci s dalšími výzkumnými organizacemi a vysokými školami.

Ukazatele

Do konce roku 2027 budou realizovány alespoň 3 projekty ve spolupráci s aplikační sférou.

Do konce roku 2027 budou realizovány alespoň 3 projekty ve spolupráci se soukromým sektorem.

Do konce roku 2027 bude realizováno alespoň 5 projektů ve spolupráci s univerzitami a vysokými školami v ČR (2024 – 1; 2025 – 2; 2026 – 3; 2027 – 5).

5.6 Mobilita

Současný stav

Prioritou instituce dosud nebylo zajišťovat nebo vytvářet příležitosti pro mobilitu zaměstnanců a zaměstnankyň. V souladu s očekáváním, že bude zajištěna finanční stabilita organizace a s ohledem na skutečnost, že je téma mobility výzkumných pracovníků vnímáno jako vysoce žádoucí pro zvyšování kvalifikace výzkumných pracovníků, bude kladen důraz na vytvoření podmínek umožňujících mobilitu pracovníků instituce.

Cíle

Cílem v nadcházejícím období je vytvořit podmínky umožňující mobilitu zaměstnanců a podpořit zaměstnance ve zvyšování kvalifikace skrze výjezdy na výzkumné instituce a instituce umožňující další profesní rozvoj.

Ukazatele

Podání žádosti o mezinárodní post-doktorandské pozice s cílem mít od roku 2025 každý rok 1 post-doktorandskou pozici.

Do roku 2024 vytvořené podmínky umožňující výjezd pracovníků RILSA na stáž či studijní pobyt umožňující kariérní rozvoj zaměstnance.

Udržení ocenění „HR Excellence in Research“ po celé sledované období ve vztahu k mobilitám zaměstnanců.

6. VÝZKUMNÉ KAPACITY, INFRASTRUKTURA, KOMUNIKACE

6.1 Výzkumné kapacity (HR)

Současný stav

V březnu 2020 byl přijat nový Kariérní řád RILSA, na který navazuje soubor interních směrnic, které konkrétně naplňují principy komplexně pojaté kariéry zaměstnance v RILSA, upravují oblast péče o zaměstnance a jeho rozvoj již od fáze jeho získávání, výběru, nástupu, adaptace a dále pokračující hodnocení zaměstnance, plánování jeho rozvoje a motivace (finanční i nefinanční). Směrnice upravující principy a pravidla pravidelného ročního hodnocení zaměstnanců a kariérního rozvoje zaměstnanců jsou postupně implementovány. Systém systematického vzdělávání výzkumných pracovníků dosud není v praxi implementován.

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí se v rámci implementace strategického řízení lidských zdrojů přihlásil k principům Evropské charty výzkumných pracovníků a Kodexu chování pro přijímání výzkumných pracovníků v polovině roku 2020. Projekt s cílem splnit požadavky pro získání certifikátu kvality personálních procesů HR Award byl zahájen v prosinci 2020. Evropská komise udělila certifikát „HR Excellence in Research“ Výzkumnému ústavu práce a sociálních věcí v srpnu 2022. RILSA uplatňuje náborovou strategii založenou na principech tzv. OTM-R (Open, Transparent and Merit-based recruitment) v souladu s akčním plánem přijatým v rámci implementace. Výběrová řízení jsou vždy otevřená jak interním, tak externím kandidátům. Informace o všech výběrových řízeních na pozici výzkumného pracovníka/pracovnice jsou zveřejňována na našich internetových stránkách, prostřednictvím portálu Euraxess a případně dalších specializovaných portálů. Zároveň jsou zveřejňována prostřednictvím elektronické inzerce a sociálních sítí. Každému účastníkovi výběrového řízení je předem poskytnuto maximum informací o podmínkách a kritériích výběru. Ve všech fázích výběrového procesu ústav informuje uchazeče o stavu výběrového řízení a dalším postupu. Součástí naší komunikace s uchazečem je i poskytnutí zpětné vazby o silných a slabých stránkách uchazeče. Uchazeči jsou posuzováni na základě celkové praxe a výsledků dosažených v průběhu celé profesní dráhy. Uplatňována je širší škála hodnotících kritérií zahrnující odborné kvalifikace i osobnostní předpoklady kandidátů. Zkušenost s mobilitou ústav oceňuje jako hodnotný příspěvek k profesnímu rozvoji. Všechny fáze výběrového řízení jsou nastaveny tak, aby zajišťovaly rovnost příležitostí pro všechny kandidáty. Je vyloučena přímá i nepřímá diskriminace s ohledem na pohlaví, sexuální orientaci, věk, původ, náboženství, zdravotní stav, manželský a rodinný stav, politické či jiné smýšlení atd. Přerušeni kariéry a tzv. změny v časovém pořadí životopisů nejsou posuzovány negativně.

Pro posílení aplikace principů OTM-R v RILSA lze vyhodnotit jako problematické to, že komunikace s uchazečem při náboru zaměstnanců (pozn. při používání termínu zaměstnanců je myšleno zaměstnanců a zaměstnankyň) není v současnosti formálně standardizována stejně jako pravidla pro činnost výběrové komise. Při implementaci personálních procesů HR Award se ukazuje jako překážka to, že výzkumní pracovníci aktuálně nejsou kategorizováni podle pravidel „kariérní úrovně vědeckých pracovníků (R1-R4)“ Frascati, OECD, 2002.

Cíle

Postupná internacionalizace s ohledem na a otevřenou personální politiku, mobilitu zaměstnanců a vnitřní kulturu instituce.

Být pracovištěm nabízejícím motivační prostředí pro kvalitní pracovní výsledky a podmínky pro individuální rozvoj a kariérní růst při sladování pracovního a osobního života.

Ukazatele

Udržení ocenění „HR Excellence in Research“ po celé sledované období ve vztahu k výzkumným kapacitám.

Plná implementace systému hodnocení do konce roku 2024.

Vytvořený systém individuálního rozvoje a kariérního růstu zaměstnanců instituce do konce roku 2024.

Každoročně rostoucí trend v počtu spolupracujících výzkumných pracovníků ze zahraničí.

6.2 Plán genderové rovnosti**Současný stav**

Z hlediska genderové rovnosti v současné době RILSA soustředí svou pozornost na dvě oblasti. První oblastí je genderová rovnost ve výzkumu. V genderové rovnosti ve výzkumu se zaměřuje primárně na kvalitu výzkumu a validitu výsledků, kterou realizuje prostřednictvím zvýšené akcentace cílové skupiny výzkumu, vč. následné interpretace (tedy například tak, že se jedná o výzkum soustředěný na ženy, muže, matky, otce atd.). Zároveň je zvyšována reflexivita vůči možným pohlavním a genderovým rozdílům při tvorbě samotného výzkumu.

Druhou oblastí je genderová rovnost v oblasti pracovních příležitostí. V současné době je při celkovém počtu výzkumných pracovníků 37,6 FTE, počet zastoupených žen 20,4 FTE. Dále je kladen důraz na sladění soukromého a pracovního života, flexibilní pracovní dobu a úvazky, práce formou homeoffice.

Cíle

Cílem do roku 2027 je zohlednění genderové dimenze ve všech realizovaných výzkumech, neboť v oblasti společenskovedního výzkumu je třeba klást na tuto dimenzi zvýšený důraz.

Ukazatele

Při stanovování výzkumného cíle, otázky či hypotézy bude zohledňováno, zda v daném výzkumu existují genderové odlišnosti. Tento faktor bude od roku 2024 součástí všech nově sjednaných projektů.

Od roku 2024 u všech nově vytvořených projektů bude zvažován výzkumný design nejen ve vztahu k cíli výzkumu, ale i k genderové odlišnosti respondentů/informantů.

Dodržování genderových aspektů vyplývajících z požadavků HR Award.

6.3 Doktorské studium a stáže

Současný stav

V současné době pracovníci instituce působí na více jak 15 univerzitách, vysokých školách či vyšších odborných školách, přičemž 27 výzkumných pracovníků je zapojených do výuky, kde vyučují předměty dle svého profesního zaměření. Těmto aktivitám zaměstnanců a zaměstnankyň RILSA vychází vstříc v rámci přizpůsobení organizace práce a pracovní doby na pracovišti. RILSA považuje výuku a kontakt s akademickým prostředím za důležitou součást rozvoje výzkumných pracovníků a jako součást jejich kariérního růstu.

V současné době je zapojení výzkumných pracovníků do doktorského studia nebo stáží realizováno výhradně skrze pracovníky, kteří mají pracovní působení i na univerzitách či vysokých školách. Výzkumní pracovníci RILSA se tedy nyní podílejí jak na doktorském studiu, tak na stážích studentů, nicméně se tato vazba neprojevuje ve vztahu k RILSA. Tato nevyjasněnost spolupráce, resp. její objektivní absence snižuje reputaci samotné instituce.

Cíle

Cílem v nadcházejícím období je vytvoření zázemí pro stáže začínajícím badatelům a vytvořit funkční spolupráci mezi výzkumnými institucemi zajišťující doktorské studium a samotnou výzkumnou institucí. Zároveň je plánováno vytvořit podmínky pro začínající badatele na postdoktorandských pozicích. Součástí tohoto cíle je zajistit mezinárodně srovnatelnou kategorizaci výzkumných pracovníků a posílit mezinárodní transparentnost a otevřenost prostřednictvím kategorizace vědeckých pracovníků RILSA /R1-R4 dle Frascati, OECD, 2002.

Ukazatele

Do konce roku 2024 budou vytvořeny procesy a stanoveny kritéria a podmínky pro přijímání domácích i zahraničních stážistů.

Do konce roku 2024 se instituce zapojí do sítě nabízející příležitosti začínajícím badatelům (např. sítě programů Marie Skłodowska, Erasmus + atd.).

Do konce roku 2024 bude ředitelem RILSA podepsán metodický pokyn „Katalog kategorií vědeckých pracovníků dle Frascati v RILSA.“

Do konce roku 2025 bude revidován stávající jmenný seznam výzkumných pracovníků podle kategorií dle Frascati OECD.

Každý rok bude do výzkumné činnosti zahrnut alespoň 1 externí juniorní pracovník.

6.4 Edukativní, popularizační a jiné aktivity

Současný stav

Výsledky výzkumu byly využívány v rámci pedagogické činnosti na řadě vysokých škol v ČR, zejména na Masarykově univerzitě, Univerzitě Karlově, Vysoké škole finanční a správní a na Vysoké škole ekonomické. Výsledky výzkumu se v mnoha případech staly součástí povinné literatury předepsané posluchačům vybraných kurzů. Studenti těchto škol tak měli a do budoucna budou mít k dispozici aktuální poznatky z jednotlivých oblastí sociální a rodinné politiky a politiky zaměstnanosti a mohli tak tyto poznatky využít při zpracování svých bakalářských, diplomových nebo disertačních prací a případně dále v praxi. Pedagogická činnost zaměstnanců a zaměstnanek ústavu napomáhala i tomu, že řada studentů při plnění svých studijních povinností využívá bohatý knižní fond odborné knihovny RILSA, ve kterém je shromážděna mj. řada unikátních publikací z dob první republiky.

Celkově tak RILSA v současné době realizuje aktivity v poradenské a vzdělávací oblasti. Poznatky získané při výzkumné činnosti jsou uplatňovány ve vzdělávací činnosti, kdy pracovníci instituce předávají nabitě poznatky v rámci výuky realizované na vysokých školách, odborných platformách nebo v nejrůznějších pracovních skupinách, radách či výběrových komisích. Zároveň pracovníci pořádají kulaté stoly, besedy a účastní se aktivně konferencí či panelových diskuzí.

Cíle

V nadcházejícím období je plánováno posílení spolupráce RILSA se vzdělávacími institucemi a je plánováno zintenzivnit popularizaci společensko-vědního výzkumu. Cílem je nastavení a rozvoj nových i stávajících spoluprací se vzdělávacími institucemi umožňující diseminaci získaných poznatků skrze prezentaci budoucím odborníkům na českém i mezinárodním fóru, zintenzivnit a rozšířit nabídku poradenských a konzultačních aktivit umožňující transfer poznatků a podpořit popularizaci výsledků české vědy řešící aktuální otázky společnosti, což zahrnuje i tendenci spolupracovat s dalšími institucemi, realizovat přednášky, workshopy a jiné.

Ukazatele

Od roku 2024 bude ke každému vybranému hlavnímu výstupu z projektu vytvořen osvětový/popularizační/edukativní nebo propagační doplňkový výstup vytvořený pro širokou veřejnost.

Do roku 2024 standardizace postupu poskytování odborných konzultací.

Růstový trend v oblasti navazování spolupráce s odbornými a vzdělávacími institucemi měřeno počtem spolupracujících institucí a počtem společných výstupů.

6.5 Infrastruktura, veřejně přístupné infrastruktury

Současný stav

RILSA poskytuje zaměstnancům a zaměstnankyním stimulační pracovní prostředí a odpovídající vybavení kanceláří, včetně kvalitního zázemí (jídlna, konferenční prostory atd.) i vhodné vybavení a příležitosti pro vzdálenou spolupráci.

Veřejně přístupnými infrastrukturami jsou především webové stránky a sociální sítě, časopis FÓRUM sociální politiky a knihovna. Na vyžádání jsou k dispozici data z realizovaných výzkumů, která jsou uložena v interním datovém archivu, případně v ČSDA. Součástí podpůrné infrastruktury ústavu je i technická infrastruktura, resp. technické a interní zázemí instituce.

Datový archiv zajišťuje organizaci a dostupnost datových zdrojů získaných v minulosti nákupem z vnějšku nebo dat získaných při výzkumné činnosti RILSA (zejména z realizovaných terénních šetření). Datové soubory včetně technické a jiné dokumentace slouží k dalšímu využití zejména pracovníkům ústavu. Datový archiv je dostupný na intranetových stránkách instituce.

Klíčovou součástí infrastruktury RILSA jsou webové stránky instituce. V uplynulém období došlo k upgradu webového prostředí, které nyní poskytuje přehledný prostor pro prezentaci poznatků, k nimž řešitelé jednotlivých výzkumných projektů RILSA dospěli. Webové stránky RILSA prezentují veřejnosti komplexní informace o realizovaných projektech, publikační činnosti i dalších aktivitách probíhajících v rámci činnosti instituce. S cílem podporovat diseminaci vědeckých výsledků a transfer znalostí RILSA směrem k veřejnosti jsou spravovány profily instituce na sociálních sítích (Facebook, LinkedIn, Twitter). Součástí infrastruktury je i časopis, resp. vydávání časopisu FÓRUM sociální politiky (viz výše) a poskytování knihovnických služeb. Knihovna RILSA disponuje především literaturou zaměřenou na problematiku práce a zaměstnanosti, sociální politiky a sociální ochrany, rodiny, migrace a integrace cizinců a další příbuzné oblasti a průřezové vědní obory (knihovní fond čítá cca 22 tisíc svazků knih, včetně původního fondu Sociálního ústavu Československé republiky pocházejícího z období před II. světovou válkou), a dále poskytovala komplexní knihovnické a informační služby (především výpůjční, rešeršní a referenční služby).

Z hlediska technické infrastruktury je ústav vybaven vnitřní intranetovou sítí, přístupem ke knihovním službám a databázím, využívá 4 fyzické servery a několik dalších virtuálních na platformě Microsoft Windows. Zaměstnanci ústavu využívají cca 50 pracovních stanic s operačním systémem Windows 10 Professional 64bit a mj. mají k dispozici Softwary Atlas/ti+ (zpracovávání kvalitativních dat), Stata a SPSS 17 (zpracování kvantitativních dat), Remark Web Survey 5.3. Ke kancelářskému vybavení náleží např. kopírky, scannery či diktafony.

Cíle

Cílem je vytvoření předpokladů pro realizaci výzkumu na vysoké úrovni s akcentováním zásad otevřené vědy (Open Science). Mezi dílčí cíle patří rozvoj správy datových zdrojů v souladu s FAIR principy, otevřeným přístupem k vědeckým informacím, a podporou opakovaného použití výzkumných výstupů, dále rozvoj knihovnicko-informačního systému a podpora v přípravách infrastruktury EOSC. V neposlední řadě je nutné zabezpečit a rozvíjet SW a HW vybavení sloužící k výzkumným a komunikačním účelům.

Ukazatele

Všechna data, jejichž povaha zveřejnění umožňuje, budou průběžně zveřejňována v datovém archivu RILSA a dostupná na vyžádání odborné i široké veřejnosti.

Demonstrovatelná pokračující spolupráce na přípravách a rozvoji datové infrastruktury EOSC.

V roce 2026 bude časopis vydáván ve formě open access.

6.6 Práce s daty

Současný stav

V uplynulých letech se podařilo formalizovat způsob práce s daty, kdy životní cyklus dat probíhá od sběru, případně nákupu na základě smlouvy, následuje analýza dat a maximalizace jejich vytěžení s následným přenesením do datového archivu.

Zároveň se instituce aktivně zapojuje do připravované datové infrastruktury European Open Science Cloud (EOSC), jejímž cílem je vybudování společného výzkumného prostoru s volně dostupnými službami pro uchovávání, zpracování, sdílení, analýzu a opakované použití vědeckých dat. Pracovníci RILSA se již v počátku této aktivity a spolupodílí se tak na přípravách infrastruktury v kategorii sociálně vědních a citlivých dat. Prozatím ve věci archivace dat probíhá spolupráce ústavu s Českým sociálně vědním datovým archivem provozovaným Sociologickým ústavem AV ČR, kde je paralelně archivována převážná část dat RILSA.

Cíle

S ohledem na současné trendy v oblasti výzkumu, vývoje a inovací na transparentnost a otevřenost, bude RILSA sledovat současné trendy. V souladu s hlavním cílem č. 4 bude klást důraz na otevřenou vědu (open science), otevřený přístup k výsledkům z výzkumu (open access) a transparentnost organizace (podpora komunikace a PR).

Součástí otevřenosti práce s daty je vyvinutí maximální snahy o zpřístupnění dat, která pomohou k tvorbě analýz a samostatného výzkumu směřující k rozhodování státní správy (evidence-based policy).

Ukazatele

V roce 2024 dojde k právně-formálnímu ustanovení podmínek sdílení dat mezi RILSA a MPSV.

Demonstrovatelná pokračující spolupráce na přípravách a rozvoji datové infrastruktury EOSC.

V jednotlivých letech bude sledován rostoucí trend v počtu zveřejněných dat v datových infrastrukturách.

6.7 PR a medializace

Současný stav

Transfer znalostí navazuje bezprostředně na výsledky výzkumu a napomáhá pracovníkům státní správy, zejména MPSV a samosprávy, při implementaci navrhovaných nových a při vyhodnocování účinnosti již zavedených nástrojů a opatření. Poznatky získané v rámci vědeckovýzkumné činnosti jsou prezentovány na internetových stránkách ústavu a v online knihovně RILSA, kde jsou publikovány všechny monografie vydané od roku 1996. RILSA sleduje a vyhodnocuje návštěvnost webových stránek. Nejvýznamnější výsledky vlastní výzkumné činnosti jsou prezentovány na tematicky orientovaných seminářích, konferencích, kulatých stolech a jsou využívány v rámci pedagogické činnosti na řadě vysokých škol v ČR.

Ústav vydává od roku 2007 odborný recenzovaný časopis FÓRUM sociální politiky, který byl v roce 2016 zařazen do mezinárodní databáze ERIH+.

Cíle

Cílem je:

- a) zvýšit dopad vědeckých výstupů RILSA prostřednictvím standardizace tvorby „policy brief“ a „policy paper“;
- b) získat konkrétní měřitelná data o zpětné vazbě na výsledky výzkumu instituce využitelná pro účely řízení skrze standardizaci a formalizaci monitoringu zpětné vazby výstupů RILSA;
- c) přizpůsobit obsah jednotlivých komunikačních kanálů pro typického adresáta a zvýšit dopad činnosti RILSA ve společnosti prostřednictvím definování strategie komunikace při publikování vědeckých výstupů a profesionalizace všech souvisejících činností;
- d) zvýšit povědomí o vědeckých výstupech RILSA v různých segmentech u veřejnosti skrze pravidelné publikování na sociálních sítích (Facebook, Twitter, LinkedIn) podle nově definované strategie komunikace instituce;
- e) podpořit diseminaci výsledků z výzkumu skrze pořádání osvětových aktivit a skrze pedagogickou činnost.

Ukazatele

V jednotlivých letech bude sledován rostoucí trend ve společenském povědomí o výzkumu RILSA měřeno dle počtu mediálních ohlasů.

Do konce 2023 bude vytvořena a obsazena pracovní pozice „koordinátor PR, marketingu a sociálních sítí“.

V období 2024–2027 bude ke každému hlavnímu výstupu z projektu vytvořen propagační materiál určený pro širokou veřejnost.

7. ŘÍZENÍ A FINANCE

7.1 Procesy a standardy řízení

Současný stav

Řízení organizace včetně provádění příslušné kontroly probíhalo na základě platných vnitřních předpisů organizace. Organizační struktura instituce je v souladu se zákonem č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění, upravena Organizačním řádem RILSA. Orgány RILSA jsou podle tohoto zákona: ředitel/ka, Rada RILSA, Dozorčí rada.

V otázce řízení a standardizace procesů v instituci byly podniknuty kroky vedoucí k precizaci vnitřních procesů, které byly zaneseny do interních směrnic řízení. Týká se především kvality řízení a interakce vedení instituce s radou instituce. Výrazné zkvalitnění standardů a procesů řízení bylo dosaženo a stále je dosahováno v otázce lidských zdrojů, jejímž vodítkem je HR Award.

V otázce řízení projektů je postupováno s ohledem na doporučení a stanoviska zřizovatele. V současné době v případě institucionální podpory je postupováno následujícím způsobem. Každý projekt realizovaný z institucionální podpory prochází nejprve schválením a recenzním řízením v podobě schválení projektu členy hodnotící komise a komise pro vědu a výzkum MPSV, následně probíhají v průběhu roku dva kontrolní dny, kdy jsou členové hodnotící komise a zástupci zřizovatele seznámeni s postupným vývojem na projektech. V otázce realizace autonomních výzkumů je 2x ročně předkládána informace o průběhu řešení. Veškerá činnost v organizaci byla dosud řízena projektově.

Vnitřní kontrolní systém RILSA zahrnuje interní audit a řídicí kontrolu. Interní audit je nahrazen výkonem veřejnosprávní kontroly, zásady řídicí kontroly je upraven vnitřním předpisem RILSA. Základní legislativní rámec nastavení řídicí kontroly tvoří zákon o finanční kontrole č. 320/2001 Sb.

Cíle

V nadcházejícím období je cílem instituce uvést do souladu podobu zadávání a vykazování projektů realizovaných pro potřeby zřizovatele.

Dále je cílem pokračovat v zahájených aktivitách na optimalizaci procesů v instituci, zejména v otázce práce s lidskými zdroji v souladu s principy HR Award. Součástí tohoto cíle je i vytvoření nezbytných interních předpisů a jejich postupné naplňování.

Ukazatele

Do konce roku 2024 bude vytvořen Kodex pro nábor výzkumných pracovníků RILSA v souladu s principy HR Award, který přispěje k posílení transparentnosti procesu a standardizaci postupů při náboru s aplikací od roku 2025.

Do konce roku 2024 budou vedoucí pracovníci vybaveni manažerskými kompetencemi na principu IPMA.

Do konce roku 2025 bude řízení všech projektů v instituci probíhat v souladu s principy IPMA.

7.2 Očekávaná institucionální podpora

Současný stav

Pro jednotlivé roky bylo rozhodnuto o stanovení institucionální podpory v následující výši:

2018 – 34 666 954 Kč

2019 – 43 050 014 Kč

2020 – 40 400 000 Kč

2021 – 30 600 000 Kč

2022 – 46 375 000 Kč

Na realizované výzkumné aktivity uvedené v DKRVO v letech 2018–2022 měla vliv výše a termíny splátek institucionální podpory, především přiznání výrazně nižší institucionální podpory v roce 2021, než bylo očekáváno. Jelikož podstatná část institucionální podpory byla použita na konkrétní výzkumné potřeby určené zřizovatelem, byly v rámci zachování vyrovnaného rozpočtu redukovány činnosti a aktivity podporující koncepční rozvoj.

Cíle

Při stanovení objemu finančních prostředků potřebných na realizaci dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace na nadcházející 5leté období od sebe nelze oddělovat jednotlivé zdroje financování instituce. Vzhledem k tomu, že v současné době není zřejmý konkrétní rozsah podpory, který bude moci RILSA získat v rámci účelové podpory ze státního rozpočtu, tj. z jednotlivých grantových schémat, v rámci podpory z prostředků MPSV na další činnost a z dalších zdrojů, předpokládáme, že k zajištění cílů uvedených v dlouhodobé koncepci potřeba stanovit objem institucionální podpory každoročně minimálně na úrovni 47 500 000 Kč s pravidelným navyšováním v jednotlivých letech. S ohledem na plánování činností v instituci je též nezbytné včasné a predikovatelné vyplacení institucionální podpory. Dostatečná výše IP je prvním předpokladem finančně stabilní instituce s perspektivou vícezdrojového financování.

Ukazatele

Každoroční přiznání IP ve výši dle předem stanoveného výhledu

Postupně klesající podíl IP na celkovém rozpočtu za období 2025–2027

Klesající podíl financování nevýzkumných aktivit zadaných dle požadavků MPSV na celkové IP ve prospěch „další činnosti“

7.3 Další zdroje financování

Současný stav

Hlavním zdrojem financování RILSA je od roku 2018 institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace. Za období 2018–2022 představovala IP 60,4 % celkových výnosů RILSA, v průměru 37,54 mil. Kč/rok.

Na projekty realizované od roku 2017 do roku 2021 v rámci operačního programu Zaměstnanost RILSA obdržela podporu z fondů EU přes 93 mil. Kč, z toho 70,7 mil. Kč v období 2018–2021, v průměru 17,7 mil. Kč/rok. Tato podpora činila 22,8 % celkových výnosů RILSA za sledované období 2018–2022.

Projekty realizované v rámci účelové podpory za období 2018–2022 představovaly 7,1 % celkových výnosů a činily celkem 22,2 mil. Kč, tj. v průměru 4,44 mil. Kč/rok.

Od roku 2020 je RILSA zapojen do projektů financovaných z Norských fondů, za období 2020–2022 byly použity dotace ve výši 16,5 mil. Kč, tj. v průměru 5,5 mil. Kč/rok. Podíl na celkových výnosech za období 2018–2022 činí 5,3 %.

Z ostatních veřejných a neveřejných zdrojů byly realizované drobné zakázky a projekty ve výši 5,8 mil. Kč, tj. v průměru 1,2 mil. Kč/rok, což činí 1,9 %.

Mezinárodní projekty v hodnotě 6,3 mil. Kč představovaly 2 % z celkových výnosů RILSA, v průměru 1,26 mil. Kč/rok.

Rozsah další činnosti RILSA v období 2018–2022 nenavázal na předcházející léta, především z důvodu absence nevýzkumných potřeb ze strany zřizovatele případně jejich realizováním v rámci IP. Výnosy z další činnosti činily roce 2018: 984 tis. Kč a v roce 2021: 200 tis. Kč, tj. 0,4 % celkových výnosů za uplynulé 5leté období.

Cíle

V nadcházejícím pětileté období je záměrem instituce soustředit pozornost do spolupráce s dalšími stakeholdery v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Výzkumné týmy budou připraveny reagovat na poptávku aplikované sféry jak v oblasti cíleně orientovaného výzkumu, tak nabídkou produktů a služeb, určených zejména pro rozhodování státní správy. Nedílnou součástí je i získání finančních prostředků skrze podporu přenosu poznatků do soukromé, neziskové i veřejné sféry.

Ukazatele

Rostoucí podíl zahraničních zdrojů na celkovém rozpočtu za období 2024–2027

Rostoucí objem účelových finančních prostředků na celkovém rozpočtu za období 2024–2027

Alespoň 40 % objemu prostředků celkového rozpočtu bude mít na konci roku 2027 zdroj mimo IP.